

Oral History Kosovo

INTERVJU SA SUNČICOM ANTIĆ

Intervju realiziran od strane forumZFD

Beograd | Datum: 29. juli 2016. godine

Trajanje: 162 minuta

Prisutni:

1. Sunčica Antić (intervjuisana)
2. Nataša Govedarica (vodila intervju)
3. Vjera Ruljić (kontakt osoba / fikser)
4. Boris Šebez (kamera)

Simboli komentara u transkriptu:

() - emocionalna komunikacija

{ } - e intervjuisani objašnjava gestovima

Ostali simboli u transkriptu:

[] - dodatak tekstu da bi se bolje razumeo

Fusnote su redaktorski dodaci koje daju više informaciju o mestima, imenima, ili o izrazima

Prvi Deo

Nataša Govedarica: Ja bih vas zamolila da se najprije predstavite svojim imenom i prezimenom i kažete kada i gdje ste rođeni i nešto o porijeklu svoje porodice.

Sunčica Antić: Ja sam Sunčica Antić, rođena sam na Kosovu. U Kosovskoj Kamenici sam živela do 99. godine. Roditelji su mi dole rođeni, dole su živeli i tako. Rođena sam inače u Gnjilanu a 99. sam živela u Kamenici. Zbog ratnih događaja morala sam da krenem kao i mnoge porodice, da napustim svoje rodno mesto ali to je sve sastavni deo života mnogih porodica koje su kroz to prošle. Kosovo, tamo sam rođena, tamo je večna duša moja. Tamo su se dogodile mnoge lepe stvari iz mog detinjstva iz moje mladosti. Tamo su se dogodile i neke tužne stvari. Šta da se radi, to je sve život. Rođena sam u skromnoj porodici. Imala sam drugarica i školskih i komšinica s kojima sam se družila, delila neke svoje tajne devojačke, neke svoje priče, svoj život smo.... To je tačno bio suživot što smo živеле bez obzira na nacionalnost i baš smo bile vezane i ne znam kako ćete me razumeti ali ja sam, bar ja, ja sam prema njima bila iskrena celom svojom dušom. E sad kako su one na mene gledale to je već nešto drugo.

Nataša Govedarica: Znači, Vi opisujete sad Vaš život u Kamenici?

Sunčica Antić: Da, u Kamenici.

Nataša Govedarica: Rano djetinjstvo... Koja su prva sjećanja koja bi mogli podijeliti s nama?

Sunčica Antić: Detinjstvo mi je bilo jako lepo. Bezbrizni dani detinjstva kao svakog deteta, igra, pored roditelja, pored porodice, druženje sa decom, bezbrizni dani. Detinjstvo mi je stvarno bilo lepo za razliku od mnoge dece koje nisu tu mogućnost imala. Moje detinjstvo je stvarno bilo lepo i imala sam, najlepše su mi uspomene iz detinjstva.

Nataša Govedarica: Koje su to godine kada Vi odrastate?

Sunčica Antić: Rođena sam daleke 71. godine.

Nataša Govedarica: Ne baš tako daleke.

Sunčica Antić: Ali do devedesetih godina moja su sećanja prelepa, devojački dani, školski dani, druženja, izlasci. To mi je sve bilo lepo, to mi je najlepši deo života i sećanja.

Nataša Govedarica: Ja nikad nisam bila u Kamenici i ne znam kolika je. Jeste li Vi u svoju osnovnu školu išli u Kamenici, gdje ste išli poslije u školu?

Sunčica Antić: Tu sam išla u Kamenici i u osnovnu i u srednju školu. Kamenica je malo mesto, skromno mesto, svi su se znali. Komšije, prijatelji, rođaci svi smo se međusobno družili. Normalan jedan život, meni je taj period prelep, prelep. Ja se sa divljenjem sećam tog dela mog života. Kao dete druženje sa komšijskom decom, prve trešnje, prvo voće. To smo delili i baš smo se radovali i proleću i voću i boljem, lepšem vremenu kako bi izlazile i šetale drugarice međusobno, razgovarale i neke svoje tajne otkrivale jedna drugoj, pričale o svemu i o nekim problemima i o nekim nadanjima i o našim željama šta ćemo i kako ćemo u životu. Pričale smo o modi o prvim ljubavima.

Nataša Govedarica: Sjećate li se šta su bile Vaše želje u iz tog perioda, šta ste se nadali da možete postati, šta su Vam želje bile?

Sunčica Antić: Želje su bile onako jako skromne. Da budemo živi i zdravi, da imam svoj posao i svoju porodicu i toliko. Nisam neke velike ambicije imala, ali skromno. Tad sam ja u tom periodu tako razmišljala. Da završim školu, da radim i da se lepo udam, da živim lepo. To je san svake devojke da ima dobru porodicu i dobar brak, skladan brak i da ima puno dece i normalan život. Da omogući sebi i svojoj porodici normalan život.

Nataša Govedarica: Kakav ste bili đak?

Sunčica Antić: Pa bila sam i vrlo dobar i odličan, kako kada ali u suštini solidan sam bila đak.

Nataša Govedarica: I poslije te osnovne škole jeste li uspjeli dalje da se školujete? Šta ste odabrali?

Sunčica Antić: Pa posle osnovne škole krenula sam na Višu pedagošku u Gnjilanu, krenula, ali zbog situacije političke tamo, ja sam napustila. U tom vremenskom periodu 90-tih bila su neka previranja. Bila sam smeštena u Domu đaka. Nije bilo sigurno za nas đake u tom, bar moji roditelji su mislili da nije sigurno za mene. Pošto u tom domu učenika u jednom delu zgrade smo bili mi učenici, a u drugom delu su bile izbeglice iz Hrvatske i bilo je napada na izbeglice i tako da su se dešavali neki incidenti. Moji roditelji su smatrali da to nije bezbedno za mene i tako sam ja napustila školu, posle se zaposlila, krenula da radim i to je na tome ostalo. Kasnije kad se sve to smirilo ja nisam imala više ni možda volje ili mogućnosti, posle sam se udala i imala porodicu, dete tako da nisam nastavila a moja sestra je nastavila i završila je školu u tom domu je dalje ostala u tom domu učenika i ona je završila a ja sam na tome ostala.

Nataša Govedarica: Je li to bila Vaša starija sestra?

Sunčica Antić: Ne mlađa.

Nataša Govedarica: Samo ste Vas dvije ili ste imale i ...

Sunčica Antić: Samo ja i sestra.

Nataša Govedarica: A recite mi to su neke rane devedesete kada ...

Sunčica Antić: Da, da.

Nataša Govedarica: Nisam sigurna da sam razumjela koja je bila priroda incidenata, ko je u tome učestvovao!? Očigledno da se mijenja ta situacija.

Sunčica Antić: Pa znate šta. Ovaj pošto su smještene izbeglice iz Hrvatske u tom domu Albancima nije odgovaralo da se naseljavaju valjda izbeglice. Nisu na njih gledali sa dobrodošlicom, nisu ih prihvatili i onda su često bili napadi na, bačen je neki molotovljev koktel ili je slomljen neki prozor ili suzavac i non stop je neki problem bio i moji roditelji nisu smatrali bezbedno za mene pošto sam ja žena. Rekli su mi dođi kući, radi i ja sam krenula sa poslom i počela sam da radim i tako na tome je ostalo.

Nataša Govedarica: Gdje ste se zaposlili?

Sunčica Antić: Pa radila sam, imala sam radnju u svojoj kući, prodavnicu i tako da sam otvorila. U početku sam radila, Tekstilni kombinat Gnjilane je imao svoju firmu, pa sam ja imala prodavnicu tepiha, zavesa, trikotaže, tekstilne robe je bila radnja.

Nataša Govedarica: Jel to bila neka porodična tradicija? Jesu li vaši roditelji ranije radili ili ste Vi započeli tako?

Sunčica Antić: Radila je mama moja u tom periodu pre mene je radila. Inače ona je bila po struci učiteljica. Radila je jedno vreme kao učiteljica, godinama, međutim kako su se odeljenja zatvarala nije bilo dece ona je ostajala bez posla. Posle toga je radila u jednoj fabrici. To je fabrika RIK Karačevo, Fabrika keramičkih pločica. Radila je ona kao referent za rad i radne odnose i kad je fabrika došla pod stečaj ona je ostala bez posla i tako da je pre toga imala neku mešovitu robu, pa onda se to zatvorilo pa onda radila sam u toj tekstilnoj prodavnici da bi posle, kasnije otvorili svoju privatnu radnju, porodičnu.

Nataša Govedarica: Kako Vam je išao posao? Vi ste dosta rano počeli, mladi ste bili.

Sunčica Antić: U suštini bilo je lepo, bila je lepa zarada. Radilo se od jutra takoreći do sutra, radilo se do mraka. Tu je bilo u kući porodično. Svi smo radili i međusobno smo se pomagali tako da radnja je lepo radila. Mi smo bili zadovoljni. Meni je odgovaralo, posao mi je bio tu u kući i mogla sam i druge obaveze da završim i oko deteta i oko svega a i punu podršku sam imala i svojih roditelja i supruga i tako da je to sve bilo kako treba.

Nataša Govedarica: Preskočili ste taj detalj o drugom dijelu ostvarenja djevojačkog sna. Kako ste upoznali svog supruga, kako je uopšte izgledalo u Vašem mjestu u to vrijeme? Jeste se vi znali iz istog mjesta?

Sunčica Antić: Mi smo iz istog mesta i svi smo se znali i svi smo se družili i svi smo bili na korzou zajedno, šetali ali čisto je to bilo drugarsko druženje. Družili smo se onako, prijateljski odnos je bio i jedne Nove Godine počeli smo da se zabavljamo i tako je to krenulo. Nismo se doduše puno zabavljali s obzirom da smo se godinama znali i družili to je bilo to. I tako da posle kraćeg zabavljanja mi smo rešili da se uzmemo, venčali smo se tu u Kosovskoj Kamenici u crkvi Svetog Nikole. Kasnije posle godinu, dve dobili smo sina Stefana. Tu smo krstili svog sina Stefana u crkvi Svetog Nikole. Tako da smo normalno živeli tu, radili. Suprug mi je radio u Industriji baterija Gnjilane ali sve vreme mi je pomagao u radnji, išao po robu, radio i sve što je. Mislim da je on više radio nego ja jer sam ja posle imala obaveze oko deteta i oko kuće. Radio je i na svom poslu i radio je i u radnji. Normalna jedna skromna porodica.

Nataša Govedarica: Koje godine se rodio Vaš sin?

Sunčica Antić: Sin se rodio 97. godine. On se rodio u Gnjilanu.

Nataša Govedarica: Koliko ste Vi daleko živjeli? Jeste li se Vi odvojili od vaše porodice, od Vaših roditelja ili kako je to izgledalo?

Sunčica Antić: Kad sam se ja udala ja sam možda godinu, godinu i po dana živela u kući sa muževljevim roditeljima tamo. To nije daleko, možda kilometar. To je desetak minuta od jedne tačke do druge tačke. Tu smo bili u blizini. Međutim, kasnije kad smo otvorili privatnu radnju zahtevala je mnogo više vremena, mnogo više rada i truda, a samim tim što sam imala malu bebu trebalo je neko da brine o njoj pa je moja mama preuzela brigu o detetu i onda smo prešli da živimo kod mojih. Pošto ja nemam braće, moji roditelji su bili sami, sestra se udala i onda su oni pomagali i oko deteta i oko radnje i oko svega šta god je trebalo, uskakali su. Tako da smo radili i živeli kod njih normalno, lepo i taj period života isto mi je lep u sećanju. Lepo sam se udala, lepo sam živela. Muž me je cenio, poštovao, voleo, obostrana ljubav bila, obostrano razumevanje sve do 99. ali šta da se radi ratni sukobi su uradili šta su uradili i moj život se menja. Kao neka kula od karata u tom jednom danu ceo moj život se propada i gubi se i menja i da nikad više neće moći biti to kao što je nekad bilo nekih lepih trenutaka kojih se ja sećam rado i koje nikad ne mogu da zaboravim, ali šta da se radi sve je to život.

Nataša Govedarica: Koji su to trenuci na koje ste sad mislili kad ste rekli: 'trenuci koje ne mogu da zaboravim'?

Sunčica Antić: Ne mogu da zaboravim sve lepe trenutke recimo. Moj život, moja cela porodica je tu, svi su bili živi, zdravi i svakodnevno smo se viđali, družili, ispomagali. Bili smo svi za jednog, jedan za sve. Znači roditeljska ljubav, ljubav između supruga i mene, rodbinska ljubav, komšijska ljubav. Ja mislim sve je to bilo ja mislim idealno, idealno i sad u jednom danu sve se to sruši kao kula od karata. Ja ostajem sama sa detetom, majka mi umire, suprug nestaje, ostajem bez posla, ostajem bez radnje, ostajem bez kola, napadi na kuću, katastrofa. Znači u jednom danu okrene se za 360 stepeni. Sve ono što je bilo nekad i lepo i fino i normalno u životu jer svaka porodica treba da živi normalno, da gradi svoj odnos na ljubavi i na poštenju, na razumevanju, meni se sve to u jednom danu ruši. I tako da ima i tih teških trenutaka koje nažalost pamtim po lošim stvarima i događajima, a ima i lepih trenutaka koje sam zadržala u svom srcu i koje ću ceo život da imam u svom srcu. A šta da se radi to je sve život. Što se desilo ne može da se promeni a videćemo sad dalje kako će i biti.

Nataša Govedarica: Šta se to tačno desilo tog 31. jula? Govorimo o '99. godini?

Sunčica Antić: '99. godini. Tog 31. jula ja sam bila u Vranju sa mojom mamom. Moja mama je bila u bolnici 9 dana, imala šlog. Ja svih devet dana sam bila sa majkom u bolnici, a moj suprug i otac su dolazili. Otac je bio noću, a ja sam bila s njom preko dana. Žena je imala 51. godinu, jako je bila mlada, međutim svi ti događaji. bombardovanje, napadi, sve je to uticalo na njeno zdravlje i žena nije mogla, to je bilo jače od nje. Osetljiva je, srce joj nije izdržalo i imala je šlog, tako da tih devet dana sa njom sam provela, međutim, devetog dana ona umire. Kad smo ja i moj suprug otišli izjutra u bolnicu, moj otac je bio tamo sa njom i on saopštava da je mama umrla. Ništa, ja i suprug i dete krećemo za Kosovsku Kamenicu da obavestimo porodicu i da uzmemo sve šta nam treba da bi preuzeli mamu iz bolnice.

Krećemo kući, međutim je neki zastoj bio tamo na ulici i mi smo sporednim putem došli kući. Suprug je torbu sa stvarima i mene i dete i moja strina je bila sa nama pošto je došla da obiđe mamu a stric je ostao sa ocem mojim, da vide oko papira da bi što pre preuzeli telo da ne bi posle bilo komplikacija. Kad sam došla kući, stigli smo, suprug je odmah uzeo šta je trebalo, uzeo novaca, nas ostavio kod kuće, javili smo rodbini šta se desilo. Rodbina je normalno dolazila da vidimo šta ćemo, kako ćemo. Znači suprug je uzeo novac, garderobu šta sve treba da nosi da bi, da preuzme telo u Vranju. Pozvao je mog ujaka i oni su krenuli. Krenuli su, upalili su auto, izišli su. Ja tu sliku pamtim celog života, u rikverc su izašli iz dvorišta, krenuli su i iza njih je išao KFOR kolona, normalno, to je bila glavna ulica. Jer mi smo živeli u centru Kamenice. Oni su otišli a mi ostali da spremamo, ono običaji za sahranu šta sve treba za sahranu. Međutim posle sat vremena čujemo da je neki bio kaos u selu Koretin dole. Jao odmah sam neki predosećaj da se nešto njima nije desilo, otkud znam šta je bilo, ništa.

Međutim otac i stric čekali su njih da oni odnesu garderobu i novac za pogrebne troškove i njih nije bilo više sati i normalno čovek je uzeo auto, platio je čoveka i sve što je trebalo i došao je. Odmah smo znali da nešto nije u redu sa njima. A čuli smo da su bili neki haosi, demonstracije su bile dole u Koretinu. To je mesto tri kilometra od mog mesta. Mada tu je moj suprug svakodnevno prolazio jer je radio, u zadnjem periodu je radio. Pošto je radio u Industriji baterija Gnjilane pa je imao pogon u mestu Toponica i Koretin na samoj međi, tu je bilo. Svakodnevno je čovek išao na posao. Znači njih nema.

Odmah smo prijavili u KFOR njihov nestanak. Rekli su nam dođite za sat vremena. Posle sat vremena mi ponovo, ništa. Ništa nisu preduzimali i onda sam ja u dubini duše osetila da sigurno se nešto desilo, da je Oni bi se javili ili telefonom ili bi neku poruku. Posle sat dva već su počeli haosi po ulicama, galama, gađanje kamenjem na kuću, vrištanje sa strane. Tačno smo znali da je nešto, da se nešto desilo sa njim. Ja sam pretpostavljala da su oni kidnapovani, ali nisam verovala u ono najgore da će se desiti. Mislila sad da postoji nešto ljudsko u čoveku pa da će se naći zajednički jezik jer mi smo živeli godinama i sa Srbima i sa Albancima normalno. Nikad, nikad nikakvog problema bar moja porodica nije imala. Jer mi smo uvek bili u dobrim odnosima sa njima, ne u dobrim u solidnim jer moja mama je rodnom iz Donje Šipašnice. To je mesto sa šest srpskih kuća. Ja sam takoreći odrasla, celo svoje detinjstvo kod bake kad sam išla ja sam provela sa drugaricama Albancima. Više sam se sa njima družila takoreći i imala više drugarica Albanci nego što sam imala drugarice srpskog porekla. Ali sve je moguće, desi se nešto što čovek ne može ni u najgorem snu da zamisli.

Ponovo idemo svakih sat vremena i onda oni neće da nas saslušaju, neće ni da razgovaraju sa nama. Jedan prevodioc, on je bio Albanac, on je bio jako arogantan i bezobrazan ponašao se prema meni kao prema nekoj, ne znam kako da se izrazim, ali kao neka lujka koja je došla nešto da pita, a ne kao žena sa problemom koja je došla da prijavi nestanak u svojoj porodici. I samo je odmahnuo i ništa. Nije hteo da razgovara, nije hteo da razgovara međutim sa jednim čovekom koji je kao bio tu iz mog mesta Momčilo Trajković. Njega su tad postavili kao koordinatora jer su bili narušeni srpsko albanski odnosi pa pošto je on tu živeo, radio pa poznaje ljude on je kao koordinator za pregovore i on je čovek stvarno išao svakih sat vremena sa mnom. Međutim džaba su i njega postavili za koordinatora kad njega uopšte ne slušaju. Čak nas nisu pustili da uđemo u zgradu policije nego ispred zgrade policije. Dok meni jednom nije pozlilo tu ispred pa ajde pustili su me unutra i dali su mi čašu vode.

I tu je bio jedan ruski vojnik, neki Aleksandar i ja sam mu ispričala priču. On meni priča priču o filmu Emira Kusturice, kako je oduševljen tim filmom, kako, ne znam, ne znam šta je, takokreći nije me ni slušao. Jer kad sam ja rekla sigurno su u mestu Koretin, nema gde, jer tu su sva zbivanja, da nam da da odemo tamo, da ode policija, da vidi šta se desilo, da vidi kako se desilo. On je rekao: “Mi civile ne vozimo”. Prvo je rekao ne znam de je Koretin. Reko’: “Kako ne znate, pa dajte kartu ja ću vam pokazati gde je!”. Ja reko’: “Evo ga pešaka, to je tri kilometra, svakodnevno ljudi pešače”. Ne, mi civile ne vozimo, ne možemo mi ništa i na tome, dođite posle sat vremena.” Mi svakih sat vremena, nikakve informacije nema, ali su krenuli ulicama neredi, ludovanja, katastrofa je bila.

Moju majku sahranjujemo sutradan. Nikakve informacije nemamo o suprugu Negovanu i o ujaku Novici. Znamo da su u Koretinu, znamo, nema gde drugde, tamo su, ali gde su, šta su, šta je sa njima svi čute. Ja sam zvala sve moje prijatelje koje sam znala i Srbe i Albance koji su bili od nekog uticaja i ovako obični ljudi s kojima sam kontaktirala, jer svi su oni mene znali i ja sam njih poznavala, mada su oni mene više poznavali jer su kupovali sve što im je trebalo. Sve što sam bila u mogućnosti ja sam im pomogla i kad su imali novac i kad nisu imali - oni su svi platili, ali kad nisu imali novaca uzimali su i na veresiju i... Normalno, ljudi smo. Nismo samo za jedan dan. Treba se preživeti ceo život.

Ja sam tako zvala neke svoje prijatelje, moj otac je zvao. Neki ljudi su mi odmah rekli: “Znaš šta, Sunčice, ne možemo mi da ti pomognemo ništa. To su opasni ljudi, ne možemo. Izvini!”, rekli su mi na pošten način ‘nemoj da tražiš od nas pomoć, mi ne možemo da pomognemo’. Ništa, hvala i na tome. Iskreno su mi rekli da ja znam na čemu sam. Onda i otac je zvao tamo nekog svog direktora s kojim je radio. Jer, otac mi je radio u gimnaziji kao sekretar. Imamo informaciju da su u Koretinu, ali da li su živi ili mrtvi, gde su i šta su ne znamo to. Jednu maminu prijateljicu zovem, ona mi je rekla pokušaće da mi ona pomogne. “Ne brini, ja ću se raspitati.” Dobro.

Krenuli smo povorka, idemo u pratnji KFOR-a da sahranimo moju majku. Znači, izlazimo iz dvorišta. Pokojnica ide napred kolima, mi idemo pozadi. Ta slika koja je bila u tom momentu, ja posle sedamnaest godina, ja evo sad vidim sva njihova lica i tačno koliko sam ja bila potrešena i izgubljena, ali tačno vidim sve ljude koji su tu bili prisutni, sve moje komšinice, moje drugarice, njihova deca, njihove snaje, njihove tetke, njihove sestre, njihovi muževi, svi su stajali pored ulice i aplaudirali su. Veliki aplauz je bio možda i hiljadu ljudi i umesto da meni izjave saučešće, osnovni je red, ili sam ja bar tako mislila da znajući da sam ja do juče bila u solidnim odnosima, one su njihova deca, familija, svi tu bližnji neki aplaudirali da ja nisam mogla da verujem to njihovo ponašanje.

Doduše, bilo je i ljudi normalnih koji su minut stajali, odali počast pokojnici, k'o što je red. Isto je bilo kola koja su stajala, k'o što je red. Svako je čovek, osoba za sebe i ličnost za sebe. Svako se ponašao kako je mislio da treba da se ponaša. Ja sam videla ljude koji su se normalno ponašali, ali ono njihovo ponašanje, od prvih komšija, to me je mnogo pogodilo. Ja to za ceo život ne mogu da izbrišem iz mog sećanja to neljudsko ponašanje. Sahranjujemo majku na groblju, tačno nisam imala ni vremena da budem pored svoje majke da poslednje trenutke da budem sa njom, jer ja sam svakih sat vremena išla u KFOR da ima, kako, zvala ljude koje znam. Ništa nisam uspela da saznam.

Dok smo mi bili na sahrani, u kući su bili tetka i teča koji su došli. Oni ljudi žive u Beogradu, ali došli su zbog sahrane dole. Oni su bili u kući. Došao je momak iz komšiluka i rekao je da se preda oružje i kuća da se napusti, a mi smo još na groblju. Kad smo došli kod kuće, oni nam saopštavaju šta je bilo i kako je bilo. Mi nit imamo oružje, nit imamo gde da idemo, a i ne znamo ni gde ćemo, ni šta ćemo pošto su nam nestala dva člana porodice.

Ponovo ja zovem ovu maminu prijateljicu. "Jao, evo sad ću da vidim, zvaću ovog, zvaću onog...", i onda ona meni na fin, lep i kulturnan način kaže [*to što je znala*], a svi su znali šta je bilo i kako je bilo. Jer ono ponašanje... Videlo se da se to nešto desilo, ali ja nisam htela, nisam mogla, ili nisam htela da to znam, da je to tako u mojoj duši. Ne znam, svega je bilo. Ona meni kaže na fin način 'nemoj da brineš'. Ja sam je pitala jesu živi, gde su. Samo nek su živi, mislila sam u duši, pa šta, kako možemo da stupimo u kontakt, da li traže novac, šta traže, šta su skrivili, šta su skrivili. Nikad ništa skrivili nisu. Sa svima su bili dobro, nikom dugovali nisu. Formalno, koja je njihova krivica ja ne znam da objasnim, čim su se oni po njima tako ponašali. Jedino to što su bili Srbi, ali ja ne vidim nikakvo zlo u tome. I ta mamina prijateljica Albanka meni kaže: "Nemoj da brineš; zdravi su, živi su siti su i napiti." Znači, ona je meni rekla sve na fin i kulturnan način. Znači da su bili mrtvi. Rekla mi je na fin način, ali ja nisam to mogla da verujem niti... Nastavljamo i dalje potragu i tata pita njegovog jednog kolegu, nekad su zajedno radili, čovek je radio u SDK. Nekad je i moj tata tamo radio.

Albanac, hvala mu do neba, da nije njega bilo, da tad čovek nam nije pomogao teško da bi ih našli. Da li bi ih i sad našli i šta bi to bilo!? Čovek je rekao. Uzeo je auto od mog devera, naš auto, jer rekao je čuo sam da se nešto dešavalo jer kad su oni upali u tu masu ljudi, moj muž i ujak, znači, oni su izvučeni iz auto pred masom ljudi. Ali, možda su i slučajno stali, poznavali su nekog računajući da ljudi hoće da izjave saučešće ili nešto. Svi su ih znali, možda su oni i normalno stali zaustavili auto i stali da razgovaraju s njima. To nikad nije dokazano, ne znam kako je bilo, to samo oni znaju, to njihove duše znaju. Čovek je uzeo auto od mog devera i posle desetak minuta, vratio se i rekao je mom ocu: "Na tom i tom mestu postoje dva leša." "Da li su oni, ili nisu, ja ne znam.", kaže: "Samo sam čuo da ima dva leša gore."

Odemo u KFOR, ponovo smo prijavili. Dali su oni sanitetska kola, međutim moj otac nije meni rekao da ima dva leša, nego je samo rekao ide on tamo sa mojim starijim ujakom da vidi šta je bilo i kako je. Ja sam ostala kod kuće sa detetom i sa dedom. Tu su bili još ljudi pošto su dolazili zbog mamine sahrane, još je bilo ljudi. Nisam, znači, bila sama. Otišli su sa KFOR-om i sa tim sanitetskim kolima i posle deset minuta prolaze sanitetska kola i odmah sam ja znala da su mrtvi, prošla su pored kuće i otišla. Tad mi je malo pozlilo, nisam mogla da verujem šta je bilo. Kad su otišli tamo iznad mesta gde je Koretin, gde je puteljak gde su ih u šumarku odvezli na, da ih ubiju, malo je hvalilo da se vrate. Videli su neke točkove kola da su prolazili, opet se točkovi gube, znači da su njih pešaka odveli u obližnji šumarak.

Tamo, ja nisam bila, to mi je otac rekao, kad su stigli, posle dva dana nailaze na telo. Ima prostrelnu ranu na čelu, na stomaku i u fazi raspadanja. To je bio moj ujak. U prvom onom momentu nisu mogli ni da ga prepoznaju pošto je vrućina, dva dana su prošla, prostrelna rana, a možda i njihova duša nije htela da veruje da je to on. Videli su da on je, ali gde je sad Negovan. Možda pedesetak metara u drugom žbunu, a ujak je bio vezanom maramom na čelu, ruke vezane. U drugom žbunu našli su mog supruga Negovana i on je bio sa povezom na čelu, vezanih ruku i kako je pao sa strane, ono na kolena nekoliko prostrelnih rana i to je telo bilo u fazi raspadanja, ali manje pošto je bilo u hladu. Bio je šumarak a ovamo je bilo na otvorenom prostoru i sunce.

Rekla sam vam da su sanitetskim kolima dovežena tela. Smeštena su u zgradi opštine, u zgradi pošte. Propustila sam da vam kažem da svakih sat vremena kad sam išla tamo kad sam htela da stupim u kontakt sa bilo kim da razgovaram, koji su bili tu pripadnici KFOR-a. Oni nas nisu uopšte ni zaštitili kako treba. Jer propast nas, moje porodice, mislim da je krenuo posle ulaska KFOR-a. Jer do ulaska KFOR-a, sve vreme bombardovanja, bombe su padale i krili smo se i mi i Albanci i opet na kraju i družili smo se i dolazili su kod mene u radnju, kupovali, gledali smo da se spasemo od bombardovanja sve. Ali posle ulaska KFOR-a kad je nastao pakao za mene lično, za moju porodicu i za još kasnije porodice koje su doživele sličnu sudbinu kao i moja porodica. Jer tad kad je ušao KFOR, ulaze oni sa onim njihovim vojnim kolima u koloni. Normalno, dočekani su kao oslobodioci. Dočekali su ih sa cvećem, a u pratnji njih je išla i grupa mladića iz OVK, pa su došli do naše kuće pošto je to u centru i tu su se parkirali. Moj pokojni suprug u znak dobrodošlice izneo je gajbu piva iz kuće i nekoliko boksova cigara, poslužio ih sve, normalno smo pričali. Oni su došli kao mirnovna misija tu, normalno moramo da živimo i to je to.

Ali načinjeni su neki propusti. Ja mislim da je mnogo, mnogo je žrtava bilo, a da KFOR nije uopšte ni nastojao da zaštiti, niti da pomogne. Sad možda i oni ljudi ne znaju teren, ne poznaju ljude, možda se i oni boje za svoj život. To ja ne bi znala reći, ali lično moja porodica, mnogo joj je doprinelo to. Oni stvarno nisu pomogli, niti su nas zaštitili. Kad sam isto išla da razgovaram sa svima jer bio je američki KFOR, ruski KFOR, francuski KFOR i pripadnici OVK, svi su tu bili. Ja sam njima rekla: "Dajte ljudi, nemojmo da stvaramo mržnju. Do juče smo živeli, a moramo da živimo i posle. Ne živi se za jedan dan. Život je pred nama što stvaramo mržnju!". Oni su na mene gledali kao kakvu, kao neka lujka da im se obraća i rekli su: "Ma, idi... Koji život!? Više nikada, više nikada...", i samo su se smejali, čudno im je. Ne znam šta im je to bilo čudno kad sam im rekla živeli smo, moramo da živimo i šta... Pokazalo se i moraće da žive i kome je to drago i kome nije drago. Niti oni imaju kud, niti mi imamo kud. Tu ko je rođen ne može, gde će, a i u bilo kojoj zemlji svi moraju da žive. Ako smo demokratski, znači život je svih ljudi. Je l tako?! Moramo svi da živimo. Svi imamo pravo na život. Svaki čovek mora da živi pa kako se ko snađe. Neko bolje neko gore, kako ko zna i ume, ali pravo na život ima svako.

Tela su bila smeštena u zgradi pošte. Ponovo ujak odlazi, stariji ujak i zet i otac da podignu tela jer su tamo bila, tamo su slikana. Šta je bila, koja procedura, ne znam. Međutim, tada isto su svi bili i američki i francuski i ruski KFOR i pripadnici OVK, preuzimamo tela. Nikakav papir, nikakav dokument nismo dobili, ni ime, ni prezime. Zaboravila sam da vam kažem da tamo kad su našli tela iz džepa mog muža onako izvučen je novčanik, a u novčaniku su bile njegova lična karta i moja. Pošto smo mi putovali, pa ja sam njemu dala zbog prelaska. Lična karta njegova i moja i bilo je novaca, koliko je imao, ja ne znam. On uvek je imao pošto je i pazare nosio za radnju i sve. I otac je našao i uzeo one lične karte njegovu i moju i onaj

novčanik za uspomenu, međutim ovamo posle dosta pozadi u desnom džepu ostalo je 500 eura. Nisu to našli jer kad su pretresali, uzimali od njih, nisu se setili da u zadnjem džepu ima. On je to ostavio posebno, pošto je s tim parama trebalo oko majkine sahrane. To je bio novac namenjen za tu svrhu.

Donosimo tela u kuću, gledamo kako ćemo da ih sahranimo. Cele noći je pucalo sa svih strana pucnjava, pucnjava, pucnjava, katastrofa. To je, zemlja i nebo su se sastavili koliko je pucalo iz vatrenog oružja. Nekako ih, 02. avgusta smo ih našli '99., 03. avgusta ih sahranjujemo na lokalnom groblju u Kosovskoj Kamenici uz pratnju KFOR-a. Sahranjujemo njih, međutim, za mene, moju porodicu, moje dete, tu nije kraj mukama. Ponovo nastaje neka nova tragedija jer u svom tom bolu koji sam doživela, znači smrti i majke i supruge i ujaka jer i ujak *[tako mlad]*. To je bio mamin najmlađi brat. Čovek je 40. godina, nepunih 40. godina. Suprug nepunih 33. Za sobom su dva mlada života otišla na takav surov način. To ne poželeli ni najvećem dušmaninu, nikome ja ne bi mogla da poželim, nikome na ovoj zemaljskoj kugli, pa ni onom najgorem neprijatelju koji mi je toliko zla naneo. Ja nikog ne mrzim. Ko mrzi nekog, on ima problem sam sa sobom, sa svojom dušom i sa svojim karakterom, a ja ne mrzim. Ima neko ko treba to, postoje sudovi, ima na kraju onaj gore. Bog vidi, pa nek naplaćuje svakom po zasluži. Ali šta da se radi, dva mlada život su nestala i majka, pedeset prva godina *[joj je bila]*. To je bila relativno mlada žena. Ujak ostavio dvoje maloletne dece i suprugu, moj suprug mene i dete od dve i po godine. Znači, tek smo počeli, na početku života smo bili da, tek smo stvorili, formirali porodicu da živimo normalno, da rađamo, da stvaramo. Tu je naš život, znači njihov, a i moj okrenut je za 360 stepeni i znači, i propast, sve gore i gore.

Sad je bilo pitanje preživeti, i jer posle njihove sahrane postojali su sve veći i veći napadi na moju kuću i na moju porodicu. Zašto je to tako bilo, ja ne znam da vam kažem. Ne mogu ni posle toliko vremena da znam jer koja sam ja njima pretnja i opasnost bila. Ja žena 27. godina sa detetom od 2 godine i moj otac i stari deda koji nikad ništa. Nisu ni napadni ljudi, onako su skromni, staloženi ljudi, ali šta je tu je. Svakodnevno, to su bacani oni molotovljevi kokteli, kamenje, pucano na kuću. Ja ne mogu, pošto je kuća u kojoj smo živeli, u kojoj nam je bila radnja, tu smo živeli, međutim, iza je dedina kuća, pa ja moram i do dedine kuće i do bašte nešto da uzmem, ali na ulicu nikako. Na svu sreću smo imali radnju pa imali smo hrane i tako da smo imali da se preživi.

U tom periodu kome je bilo i do hrane. Bilo je samo preživeti. Dan i nekako, ali noć je bila da li će moći da se preživi i kako ćemo osvanuti. Kažem vam sve vreme pucnjave, bacanje bombe, kašikare, paljevine one molotovljevi kokteli, pucnjava, rešetaju onu kuću, ali dobro, preživelo se to sve. Ako pređem u dvorište vide me dečurlija, a oni samo ovako mi rade *[pokazuje rukom preko vrata, kao pretnju]*. Dete mi je naplašeno bilo u kući, ali šta da se radi. Tako je bilo jedno vreme, međutim, 09. avgusta već smo se privikli na to. Nismo imali, kažem privikli, to je svakodnevno, nismo imali kud. To je šta je, nema šta. 09. avgusta oko 10 sati uveče, ja stavljam dete da spava. Kako je odjednom udarila u našu kuću tromblonska mina da su sva vrata i svi prozori bili iz štoka izbačeni. Ja nisam znala gde se nalazim, vidim samo dete vrišti onako izbezumljeno. Nego na svu sreću imali smo zavese, pa nas ono staklo nije raseklo, nego se staklo skupljalo u njima. Imali smo sreće, e sad ja se ne razumem u to da je udarila ta tromblonska mina u terasu trećeg sprata i vratila se na trotoar. Nije udarila srećom u krov. Da je udarila u krov sve bi spalila.

U tom momentu, ja sam samo zgrabila ono dete, izašla na ulicu. Nisam više imala kud pa milion puta gađaju i samo sam rekla: "Evo sam!", i ništa više. Ono dete plače, a iz susednih zgrada preko puta svi stanari zgrada i kuća, valjda u tom momentu praska, svi su izašli napolje da vide šta se desilo, kako se

desilo. Kad sam ja rekla 'evo sam', izašla sam, onda su svi u jednom momentu ušli unutra. Da li su se postideli ili... ne znam. Stanari svi ušli su unutra, a nemački KFOR je bio desetak metara ispred škole. On niti je reagovao, niti me je pitao da li vam nešto treba, ne, ne, ne. Posle kao da ništa nije bilo. Ja sam ušla u ovu drugu kuću dedinu pošto ova više nije bila za življenje i ta noć se tako završila da bi sutra izjutra svi Srbi koji su stanovali u tim zgradama, svi su napustili svoja ognjišta. Samo smo i dalje mi smo ostali tu.

Posle toga, sutradan ja u kući kod dede odjednom čujem neki prasak tamo u dvorištu mom i u komšijskom nešto je puklo. Ja nisam znala i odjednom se skuplja masa ljudi i ide ka mojoj kući i u moje dvorište ulazi, da me rastrgnu. Ja ne znam o čemu se radi. Tek dolazi jedan Amerikanac pripadnik KFOR-a, tamnopus i on sad nešto gleda, gleda. Došao je prevodioc Albanac i on meni: "Je li, šta je ovo bilo!?". Bacila sam kao ja bombu, pa je neka devojčica [*povređena*]. Optužili su me da sam ja bacila tu kašikaru, pa je neka devojčica, slučajna prolaznica, Albanka, bila povređena po ruci. Ljudi, ja bombu u mom životu videla nisam osim na televiziji. On: "Pa ti si, pa ti si!" I tako me je isterao iz takta da nisam... Jao, kako je bio bezobrazan. U tom momentu, gledam preko puta zgrade bila je banka i jedan komšija Albanac, pamtim ga, radio je u banci, Jugobanci, valjda je primetio čovek jer oni svi su bili onako spremni da uđu u dvorište i da me raskomadaju, da me linčuju. Ja nikakve veze s tim nisam imala. Ja vidim da on kaže: "Vraćaj ljude!", valjda je on video da je neki drugi bacio i u tom momentu sam se ja posvađala sa onim prevodiocem. Reko' "Prvo nije lepo ovo što radiš, ne prevodiš onako kako treba. Ja razumem i engleski, razumem i albanski jezik. Ja sam odrasla među Albancima!", i on se samo pokupio i otišao.

I to je toliko bilo posle toga, morali smo da napustimo kuću, ja i moje dete. U kući su ostali otac i deda. Napuštamo ja i moje dete kuću, međutim, sad je red na mog oca. Onda na njega - prijavljuju ga da je terorista, da je ovo, šta mu sve nisu pripisali, da ima oružje, da ovo, da ono. Došao je KFOR, uhapsio ga i 24 sata ga je u Domu kulture držao i 'priznaj pa priznaj, priznaj pa priznaj'. "Ljudi, niti sam šta radio, niti sam oružje, evo, izvolite pretresite kuću, pa ako nađete nešto sudite mi, ako ne ne mogu ja, šta da kažem..." Oni su to 24 sata, napravili su u kući kaos, lamperija sva je bila iskovana, stepenice, parket, gore gde je bila roletna ona kutija, tražili su u bunaru, tražili na krovu, ma gde nisu sve tražili. 24 sata je moj otac stajao mirno i tražili su i ništa nisu našli i na kraju su ga pustili neko ga je ocrnio da je to nešto radio.

Isto propustiću da vam kažem čovek koji je išao sa mnom Momčilo Trajković, kojeg su postavili za koordinatora, i njemu su posle toga pripisali silovanja, svašta. Ja to nisam videla, samo sam čula jer ja sam posle otišla za Srbiju. Kažu da su njega vezanog lancima kroz ceo grad vodili i svi su pljuvali na njega i vikali ružne reči i sve. Čovek je dve i više godina, ja ne znam tačno bio u bazi Bonstil; ni kriv, ni dužan, da bi se kasnije dokazalo da čovek uopšte nije kriv. Ali tako su ga predstavili kao nekog zločinca i da je čovek morao da prepati ni kriv, ni dužan. tala sam kad su kuću, kad je pretres vršen. Sve su to oni okretali, okretali i međutim ništa nisu našli i pošto ništa nisu našli na tome se završilo. Ja živim u Srbiji normalno, otac tamo živi. Bilo je napada, ali on meni to više nije hteo ni da priča. Valjda nije hteo da me sekira ništa.

Posle godinu dana ja idem, pošto sam se u Srbiji smestila, idem da uzmem neke svoje stvari koje imam. Kad smo tovarili stvari, kad sam ja došla ovde u mojoj kući, fotelja, da je spustimo, a ono nešto ima u njoj. Šta li je sad, s jedne strane, s druge, nešto je propalo, okrenemo dole, a oni su stavili hemijsku s onim mikrofonom. Mislili su ko zna šta će da se priča. Ko zna kako su oni nas optužili, koje karakteristike su nam dali, mislili ko zna šta se to politički priča. Šta priča žena sa detetom!? I našla sam tu hemijsku sa tim

mikrofonom. Meni je žao što je nisam sačuvala, ali tad u tom momentu sam bila ogorčena i bacila sam je, ali trebala sam da je sačuvam.

Dolazim ovde u Srbiju. U Srbiji život težak bez kuće, bez posla, sa malim detetom od dve godine. Gde ćemo, kako ćemo, šta ćemo!? Teško je živeti i sa nekim primanjima, a ne sa torbom u ruci i sa svim poteškoćama koje sam u svojoj duši nosila. Bili smo smešteni jedno vreme kod strica dok se nismo snašli. Otac nikad nije napuštao svoju kuću, tamo je ostao. I tako je to. 2004. ponovo isto dešavanje. 2004. Pali se, moja kuća, bude zapaljen donji, dobro, lokal je već bio uništen još muž kad mi je nestao jer oni su gađali kamenjem, lomili staklo, katastrofa je bilo. Onda, ovamo stakla gde su ovom tromblonskom minom otac je sve to i vrata sve renovirao kuću jer je morao da stvori uslove za život. 2004. 17. marta moja kuća ponovo bude spaljena, ponovo bude na meti. Ulazna vrata zapaljena su benzinom pa su sagorela, a popeli su se čak gore na sprat, pa su stavljali papire i benzin i zapalili i neke dečje igračke gazili, neke slike. A otac je u zadnjem momentu dedu stavio u auto i izašao iz kuće. Na svu sreću pa su preživeli.

I dedina kuća je isto bila. Jedna soba je takoreći izgorela, ali ja ne znam, ova u ovoj kući gde smo mi živeli samo je gore na spratu i pored tolikih papira i benzina prosutog, a lamperija sa strane stepenice, samo je tepih izgoreo, ovo nije htelo da gori. Tako da je ostao deo kuće, nije bio uništen. Bilo je od dima, ali mogla je da sagori cela. Tako je moja porodica u tom vremenskom periodu mnogo teško prošla, jedan najteži period mog života koji je obeležio mene i moju porodicu za ceo život, koji je poremetio iz dna i mene i moje dete, gde nemamo normalne porodice - sve je to nešto drugačije. Gde su normalne porodice, gde su roditelji živi, gde su deca živa, to je nešto lepše i bolje. Eto moje dete živi sa tim hendikepom da živi s jednim roditeljem, s tim da mu je otac na takav svirep način izgubio život ni kriv, ni dužan, ali šta da se radi. Imao je tu nesreću da tako završi svoj život i on i ujak, mlade živote, da se unište porodice, da se stvori mržnja među ljudima, ratovi su vođeni a niko ništa dobio nije.

Svi smo izgubili i Srbi i Albanci. Rat uvek poštene i dobri ljudi stradaju, obični ljudi a oni drugi nekako prežive i pođu bolje, a nikad nikom rat dobro doneo nije. Šta je žrtava, šta je porodica uništeno, šta je imovina uništeno i onaj ko zagovara rat, to je najveće zlo. Ne dao bog nikad nikom rat da preživi. To je nešto najgore u životu. Sve ovaj zločin nikad nije rasvetljen, valjda će nekad, saznaće se ta istina, izaći će sve na videlo. Svi to znaju, sve se to zna, mnogi su bili prisutni. E sad njih više nema, ništa ne možemo da promenimo, mora da se živi i dalje. Ja recimo dole ponovo idem, obilazim svoju kuću, odem za vreme raspusta, budem tamo. Neki komšije se ne javljaju, neki su sasvim korektni normalno pričam sa njima bez obzira što su Albanci što je sve... Sad to je stvar ličnosti, ko je kako vaspitan i ko kako gleda na svet.

Nikakvu dokumentaciju nisam imala o smrti supruga, to sam vam napomenula. Pošto nisu mi dali kad smo preuzeli tela nikakav dokument, nisam mogla umrlicu normalno da izvadim, međutim sasvim slučajno sam stupila u kontakt sa radnicima Humanitarnog prava, pa su mi oni pomogli i oni su sa ljudima iz Prištine koji rade u toj organizaciji. Tako da su mi oni pomogli, da sam ja išla na Kosovo da sam to izvadila. Samim tim sam mogla i neka socijalna prava da ostvarim za dete i za mene. I to je taj deo života za mene najteži. To je živa rana za ceo život. Imam sad i jedno iznenađenje. Prijatno sam se iznenadila kad sam bila. Baš kad sam vadila ovu dokumentaciju za pokojnog supruga bila je sa mnom i jedna radnica iz Humanitarnog prava iz Prištine, jako fina žena, Sabina. I dok smo čekali u hodniku prišla mi je jedna žena, ja se nje ne sećam, valjda je prošlo mnogo godina, koleginica moje mame, učiteljica je bila s mojom mamom, Albanka. Ona je mene prepoznala i rekla: "Ja moram da se pozdravim sa ćerkom

moje kolegince.” Porazgovarale smo, popričale i jedva sam se ja setila nje i baš mi je bilo drago što se tako, to je jedan lep gest, ali meni je puno značilo.

Drugi Deo

Ja sam svoj život nastavila ovde u Srbiji sa svojim detetom. Došli smo sa torbom u rukama i sa detetom od dve i po godine bez posla.

Nataša Govedarica: Došli ste u Beograd?!

Sunčica Antić: U Beograd. Živeli smo godinu dana kod mog strica ja i moje dete. Došla je sa nama i moja sestra. Ona je bila u devetom mesecu trudnoće tako da smo živeli jedno vreme godinu dana kod strica. Sestra se moja tu porodila, tu je bila sa bebom jedanaest meseci. Posle je morala da se vrati dole na Kosovo zbog posla. Ja posla nemam i živim od porodične penzije koju je moj muž ostvario radeći u svojoj firmi. Živimo skromno ja i moj sin. On je sad veliki momak. Završio je srednju školu, krenuo na fakultet. Imamo otvoren odnos ja i on, pričamo o svemu. Često me pita i o svom ocu. On ima neko sećanje, ali slabo se seća. Samo zna oca onako sa slike, ali je on imao dve, dve i po godine, onako iz priča. Seća se možda nekad nekog kao detalja kroz njegovu memoriju prođe, pa me nekad pita kako je mama tamo bilo sve.

Svakog leta idemo dole, provodimo tamo vreme. Budemo sa mojim ocem, on nikad nije napuštao svoju kuću. Deda, i on dok je bio živ. Tada se spasio 2004., bilo je za dlaku. Samo što su oni izišli, nije bilo ni pedeset metara, već masa ulazi u dvorište i pravi haos i deda bi stradao nego sreća što je moj otac tu radio u školi, a škola je odmah pored naše kuće i kad je video da se ta dešavanja približavaju ovamo prema nama, našoj kući on je upalio auto i izvukao dedu onako bosog čoveka i otišli su kilometar od naše kuće. To je mesto Berivojce gde je moja sestra udata.

Tamo su bili međutim ta povorka demonstirana pravila je haos po čitavoj Kamenici, pa je stigla i u Berivojcu tako da je i mojoj sestri kuća [*bila napadnuta*] i njenim deverima i svekru i lokali koje su imali. To je bilo uništeno katastrofa, a oni su bili u kući iza. Tada je 2014. ponovo bila trudna. Ovo je drugi put u trudnoći joj se dešavaju tako teške stvari sa drugom bebom. To se lomilo, to je katastrofa bilo. Oni su bili u jednom delu kuće iza i dok nije došao KFOR tako da su, hvala dragom bogu, da su se spasli, svoj život. To je na nju ostavilo posledice, da je posle da je bebu morala, da je morala prevremeno da rodi i tako. Ali hvala bogu, to se dobro završilo. Dedu su nekoliko puta na ulici išamarali mangupi, ali mogli su i da ga ubiju, ali hvala bogu da je živ ostao, pa šta je bilo bilo je. Deda je umro, otac dole živi.

Ja odem svakog leta odem tamo. Nekad kontaktiram sa nekim svojim drugaricama Albancima. Zavisi to od vaspitanja, od pogleda na svet, od svega. Neke mi se i ne javljaju, neke što su aplaudirale, sad drugačije možda gledaju jer nikad se ne zna šta vreme nosi. I one su imale neke tragedije. Suprug od te komšinice on je stradao na poslu, to je nešto drugo i sad vidi kako, šta znači kad nekog izgubiš. S njima ne kontaktiram. Ne javljaju se ni meni one, ni ja njima, a sa nekim se baš ispričam normalno kao što smo i

uvek bile u dobrim odnosima kao da ništa nije ni bilo jer ja nisam sa njima imala ništa loše niti one sa mnom.

2014. mučilo me je to gde su i šta su i gde je to mesto gde su ubijeni moji. Ja sam otišla na to mesto, pogledala sam. Sad je to neki privatni posed. Hala je tu urađena jer tu je i šumarak, ali da li je to mlin ili šta je, ja sam tu samo prošla, videla sam to. Normalno hala, kuće sa strane, to je to, šta da se radi. Ne može se ništa promeniti samo valjda se treba izvući pouka iz ovog da rat nikom dobro nije učinio, da se ljudi već jednom opamete. To sam i tada govorila kad sam išla da prijavljujem slučaj kad mi je muž nestao da ljudi trebamo biti ljudi. Jer neka usijana glava kad nešto uradi ne mogu hiljade pametnih to da isprave nikad, za ni jedno vreme, za ni jedan život. Najteže je kad se ljudski životi izgube. To ne može da se, a sve ovo drugo, imovina, sve će se to možda nadoknaditi. Neko će nadoknaditi, neko će nastaviti u bedi da živi, zavisi ko se kako snađe. Ali opet to su neke bezvredne stvari. Zaradiće se, ali ljudski život to je nešto najlepše od boga dato i treba svačiji život da se poštuje ma kakav bio. Tako da se moja životna priča 31. kreće u lošem toku, e sad ja pokušavam. Od 31. jula 99. Ta dešavanja su me obeležila za ceo život, mene i moje dete. Sad ja pokušavam da nađem neki normalan život, da izgradim sa mojim detetom. Živimo jako skromno, dete se školuje.

Nataša Govedarica: Šta Vas raduje, Sunčice?

Sunčica Antić: Pa, iskreno raduje me uspeh mog deteta. Prvenstveno što je on zdrav i živ i što je uspeo posle da ostane mentalno zdrav i sposoban i da izgradi sebe i svoju ličnost onako kako treba. Jer posle svega šta je on prošao u tom periodu on je hvala bogu sazeo. Ja se ponosim njime kao svaka majka sa svojim sinom, ali njegov uspeh. Odličan je đak, dete je za primer. Sad je diplomirao, upisao fakultet, osvajao je neke nagrade na takmičenjima iz računarstva i tako da mene najviše raduje uspeh mog deteta. On je moj ceo život i za mene ništa drugo ne postoji samo moje dete, njegov uspeh, njegov život jer on tek treba da živi. Dobro svi mi treba da živimo ali njegov je život na prvom mestu.

Mi smo, ja sam bar imala i sreću, imala sam to srećno detinjstvo. Sa roditeljima sam odrasla lepo u izobilju, svemu, prelepi deo života. A on je imao tu nesreću da je malo vremena sa svojim ocem proveo. Šta je on proveo, dve i po godine!? Da li se seća ili ne seća, da je posle toga živeo u teškim uslovima. Otac mu, vidim ja, nedostaje. On se nikad ne otvara, ali ja vidim da mu otac nedostaje. Sve pozadine njegove na kompjuteru su čovek sa detetom, vozi zmaja, vozi biciklu, vozi rolere, otac i dete, idu u suton ili prolaze pored duge. Znači, njemu otac jako puno nedostaje. Njegove pozadine na kompjuteru samo su te slike i ni jedne više. Znači, da u dubini njegove duše postoji ta praznina koja ga je obeležila za ceo život. Ta očeva ljubav njemu mnogo nedostaje mada ja se trudim koliko mogu bar majčinski, bar majčinsku ljubav. Tu ljubav ne mogu da mu pružim.

Ja znam šta znači i majčinska i očeva ljubav. Ja kažem vam ja sam imala tu sreću da sam odrasla sa roditeljima i u normalnoj porodici. A naša porodica je rasturena. Živimo ja i on sami, dogovaramo se šta ćemo, kako ćemo, pravimo planove. Nadam se da će biti uspešan čovek. Prvenstveno da bude živ i zdrav, da ima svoju normalnu porodicu, da su svi živi i zdravi, pa nek se trudi, jer svaki trud se isplati. Ako se čovek trudi moraće nešto da postigne u životu, da pošteno radi. Nikad ga ne vaspitavam da nikog ne mrzi, nikog, da sa svima ima normalno, drugarski odnos sa svima. Tako i on, komunikativan je sa svima. Nikakav problem nije imao ni u školi, ni ovako. Normalno solidno dete. Odrastao je samo sa majkom,

normalno taj problem što u njegovoj duši, vidi se da mu otac nedostaje. To je to, a ovo drugo šta ja mogu da mu omogućim, koliko mogu. Da je njegov otac živ, sve bi to bilo nešto drugačije. Imao bi ko da i da radi i da zaradi mnogo bolje uslove da ima za život, a ovako šta ću ja. Jedna lasta ne čini proleće, ali ja se trudim bar majčinskom ljubavlju da prevaziđe on te svoje teške trenutke koje je doživeo sa dve i po godine. U tom periodu razmišljala sam kako će on to kasnije da shvati, da li će to moći da prevaziđe u dane puberteta. E, sad šta se u njegovoj duši dešava, ja to ne znam. Ja samo ovako ga posmatram i vidim da njemu otac nedostaje. Ali ne možemo mi ništa da promenimo.

Nataša Govedarica: Ide li on sa Vama na Kosovo? Kakav je njegov odnos prema tome?

Sunčica Antić: Ide. Znate šta, mi smo sve vreme, i pored najtežih [problema išli]. I tad kad smo napustili, posle desetak petnaest dana kad smo sahranili supruga [tamo], mi smo došli ovde. Posle toga, ja sam išla pa možda na mesec dana išla za stvari. On je išao kad su Zadušnice, Dan mrtvih pa i on je išao svake godine. Dok je bio manji imao je više slobodnog vremena, dok je bio u vrtiću mislim da smo četiri, pet puta godišnje išli. Odemo i na grob Negovanov i ovako, on voli da ode na Kosovo. Voli valjda, tamo je rođen. Tamo gde je čovek rođen, tamo mu je najlepše, pa kako god uslovi bili, to je najlepše. Tako da idemo, idemo svake godine, celo leto provedemo tamo, lepo nam je.

Imamo nekoliko dana kad budem ja za sebe kad stignem prisećam se nekih događaja, ali trudim se da prevlada ono dobro u meni i sećam se, neću da razmišljam o tim stvarima. Ko šta je radio nek on misli, nek preispita svoju savest. Nije lako nečiji život uništiti, nije lako. E sad, kako oni razmišljaju ja stvarno ne znam. Ja samo znam da ja nikog ne mrzim. Tu osobu koja se ponela tako loše prema meni i ti ljudi koji su učinili zlo i koji su uništili život mom mužu i mom ujaku, neka oni preispitaju sebe i svoju savest, a ja nisam tu nikom da sudim. Postoje sudovi ako rade i da li će da rade... Valjda će jednom krenuti da rade da se to reši. Kako god njihove živote ne možemo da vratimo, ali trebalo bi istina da se sazna, ali saznaće se. Nikad ni jedna tajna nije ostala sakrivena, a ovo cela kamenička opština, 74. sela ima kamenička opština - pa to svi znaju, to su svi videli, svi su čuli, mnogi su bili prisutni pa ti prisutni koji su bili i oni neka preispitaju svoju savest. Jer skrivati zločin to je nešto mnogo teško, bar ja tako mislim.

Svako nek radi kako zna i ume i kako misli da treba. Ja nastavljam svoj život onako kako moram. Odem dole, budem, sretnem neke svoje drugove, prijatelje, školske drugove i Srbe i Albance. Koji su ljudi normalni, mislim imaju normalna shvatanja, široka shvatanja, kulturu, ja se sa njima normalno ispričam, a ko ima neko drugo shvatanje, on neće ni dobar dan da kaže. Ne znam, videćemo vreme će da pokaže šta je bilo, bilo je, šta će biti videćemo. Moj život je imao tu nesreće da tako prođem, a nisam jedina. To me teši. Mnoge porodice s jedne i druge strane su prošle teško. Neke su čak možda prošle i gore, neke i nisu, ali žao mi je svih mladih života što su tako izgubili život, naročito civila. Jer drugo je kad je neko vojnik pa uzme pušku, bori se. Ili će neko nekog ubiti ili će se spasiti. A civil šta može, ništa. Kad se nađe u pogrešno vreme na pogrešnom mestu ja bar tako mislim da su se našli u pogrešno vreme na pogrešnom mestu, da su imali tu nesreću da se nađu sa nekim lošim ljudima. Da na takav tragičan način izgube život nisu zaslužili ali to je tako, istina je takva. Šta mogu reći...

Valjda će se ljudi opametiti, pa neće više zagovarati rat. Da mogu bar neke generacije da prođu bez rata, da mogu normalno žive, da deca imaju roditelje, da se školuju, da imaju bolje uslove za život, ali političari rade svoj posao, mi obični ljudi stradamo i tako da rat nikom dobro nije doneo jedino možda ratnim

profiterima, njima ako je doneo dobro. Nama običnim ljudima ništa. Ne znam šta bi vam u ovom momentu rekla.

Nataša Govedarica: Ako je to sve što ste htjeli, nemate nikakvu obavezu da...

Sunčica Antić: Pa ja sam ovo u najkraćim crtama baš što sam se u ovom momentu setila, to rekla. Možda ima i mnogo lepih stvari koje bi mogla da vam pričam, ali sad emocije su prevladale i sećanja i lepa i tužna i sve je to na mene ostavilo dubok trag. Šta sam se ja setila u ovom momentu, ja sam to vama ispričala, a možda neki događaji koji su važniji i bitniji nisam mogla da se setim da vam ispričam. Možda će biti neke druge prilike. Hvala vam što ste i ovo omogućili da podelim svoju životnu priču.

Nataša Govedarica: Hvala Vama što ste je podijelili.

Sunčica Antić: Hvala, sve najbolje vam želim.

